

141

CASS

RICHARD C. KESSLER
REFORMATION
COLLECTION

PITTS THEOLOGY LIBRARY
EMORY UNIVERSITY

M C M L X X X V I I

H
A

sio
 can
 Qu
 to
 gru
 se e

CONTRA

HAERETICVM DIK AEVSIA,
nam de dicto Ioannis : Spiritus arguet mun-
de iustitia, quia uado ad Patrem.

Authore Matt. Fla. Illyr.

*Audio editam esse meam Confutationem confes-
sionis Osiandri latine, sic mutilam & incmendatam, ut
in initio quibusdam amicis petentibus exhibueram,
hæc editio quoniam sine meo iussu facta est, ideo remit-
to lectorem ad Germanicum exemplar quod & inte-
grum est & meo iussu editum. Quod facere me neces-
sit, ut aduersarij cauillationes cauere possim.*

mu
co
ille
sti
eu
sen
den
tia
ti
tr
M
pe
se
in
h
ti
to
p
se
C
b
c

Q VONIAM OSIANDER PROBE
sciuit D. Mart. piæ memorie, diligēter inculca=
re super locum Iohannis. 16. Spiritus arguet,
mundum de iustitia, quia uado ad patrem, in Postillis &
commentarijs, quòd transitus Christi ad patrem (quem
ille dicit esse passionem, mortem, & ascensionem Chri=
sti) sit iustitia nostra: Idco cum Martini Disputationem
euertere non possit, quia nimium clare & prolixè suam
sententiam proponit, conatus est proprio libello id osten=
dere, quòd dictum illud Iohannis ponat materiam iusti=
tiæ nostræ non in uadere, id est, ut Luth. exponit in pa=
ti & mori, & c. sed in substantia solius diuinitatis, pa=
tris, filij, & S. Sancti, ut, cum ita fundamentum sententiæ
Martini subuertisse uisus fuerit, disputationes illæ eius
postea sua sponte corruisse uideantur.

Quare tuendæ ueritatis causa ostendam uerum
sensum dicti Iohannis, ut sic & ille scripturæ locus recte
intelligatur, & Lutheri sententia tribuens iustificationem
hominis transitui Christi ad patrem, id est, passioni, mor=
ti & resurrectioni & c. inconcussa maneat. Cupio au=
tem pium lectorem mihi patientes aures præbere. Nam
prius quàm de illo dicto agamus, tota ratio redemptionis
seu Christi officium exponendum est.

Tota actio filij Dei, qua humanum genus saluauit
(quamq; Paulus Philipp. 2. omnium commodissime &
breuissime his uerbis descripsit, Christus cū in forma Dei
esset, non rapinam arbitratus est, ut esset æqualis Deo:

Sed semetipsum inaniuit forma serui sumpta, in similitudine hominum constitutus & figura reperiens, ut hominem humilem præbuit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Quapropter & Deus illum in summam exaluit sublimitatem ac donauit illi nomen, quod est supra omne nomen &c) similis est, in non tam similis, quam & res ipsa, id est, ac cum aliquis ob translatum in se alienum debitum maximum in profundam turrin ab aliquo iusto iudice conijcitur, ibique quamdiu in miseria existens debitum persoluit, Quæ per solutione effecta statim ab illo iudice tanquam iam innocens extrahitur. Atque ita tum ipse, tum ille, pro quo satisfecit, à creditore liber est.

Consideremus ergo hic, quænam ea sint, quæ concurrant, cum talis aliquis homo, tum in turrin conijcitur, tum inde extrahitur, Inueniemus haud dubie duo esse. Cum conijciendus est in turrin, oportet, ut adsit primum debitum seu culpa seu iniustitia debentis, suo uel alieno nomine. Deinde iustitia iudicis, cuius id est officium. Sine alterutro horum res recte ac ordine fieri non potest, scilicet, si uel conijciendus non habet in se debitum, culpam seu iniustitiam, nec etiam is, qui uult cum conijcere, habet id officium. Duo ergo ibi necessario concurrunt, iniustitia capiendi & iustitia ordinarij iudicis. Sic rursus, cum extrahendus est ex turri talis homo, itidem duo necesse est, ut concurrant, nempe iustitia seu innocentia extrahendi, qui in carcere existens persoluit, & iustitia ordinarij iudicis. Sine alterutro horum nihil iuste ac recte fit. Sic

Sic prorsus & in ista tota actione filij Dei, qui
genus humanum redemit, duo quædam inueniuntur. Pri-
mum cum in forma Dei existens ob translatum in se no-
strum debitum seu iniustitiam, per incarnationem &
tam uarias exinanitiones & humiliaiones in profundum
mortis, sepulchri, & inferorum, ueluti in profundissi-
mam miseriarum turrim conijcitur, quæ ibi cause eius in-
genis calamitatis concurrunt. Duæ, Quarum altera est
iustitia ordinarij iudicis: Quis est iste ordinarius iudex?
Deus, Pater, filius & Spiritus sanctus. Quæ est ista Dei
iustitia? Nempe eius substantialis iustitia, qua quod iu-
stus est amat, bonis benefacit, malos uero & iniustos odit
& castigat, sicut se suumq; cor Deus in Decalogo ueris
ac genuinis coloribus depinxit, inquiens. Ego Dominus
sum Deus tuus, Deus Zelator, uisitans iniquitatem patrum
super filios usq; in tertiam & quartam generationem su-
per odio habentes me, & faciens misericordiam in mul-
ta milliadiligentibus me & custodientibus præcepta mea.

Nec probabit unquam Osiander aliam substantia-
lem Dei iustitiam præter hanc. Nam sicut Deus unus est,
ita eius substantia & substantialis iustitia.

Altera causa humiliationis, exinanitionis & af-
flictionis Christi est peccatum seu iustitia seu debitum
humani generis in Christum tanquam mediatorẽ trans-
latum. Quid ergo debet humanum genus substantiali
Dei iustitiæ? aut quid illa ab eo per chirographum
Decalogi & propriam hominis conscientiam exigit?

Poenas sufficientes pro præteritis peccatis, & obedientiam secundum præcepta Dei in posterum, ut simus sancti sicut ipse est, sicut toties iustitia Dei in scriptura clamat. Hoc autem debitum seu hanc sanctitatem & iustitiam, ut sancti iustiꝑ; essemus, sicut Deus est, cum nos præstare non possemus, atꝑ; ideo in turri inferorum iacere iustitia illa substantialis Dei nos iuberet, tamdiu, quoad, ut est in Euangelio, persolueremus ultimum quadrantem, id est, in perpetuum. Venit filius Dei, qui tanquam fidei iussor in se illam totam debiti persolutionem recepit, ac propterea ipse coniectus est à iustitia Dei in profundum miseriarum carcerem, ubi tamdiu hære coactus est, donec pro toto humano genere persolueret extremum quadrantem.

Duo ergo omnino concurrunt quæ Christum in istam miseriarum turrin profundissimam conieciunt, nempe substantialis iustitia Dei, & humani generis debitum, peccatū seu in iustitia. Sic inquit Paulus, Traditus est propter peccata nostra, & Esaias, Vulneratus est propter peccata nostra, & contusus est propter iniquitates nostras.

Hactenus diximus quænam duo Christum in carcerem debiti seu in eius grauissimas misérias, humiliaciones & exinanitiones perduxerunt, & ex cœlo in inferos pertraxerunt, Iam Deo uolente dicemus de duabus causis quæ Christum ex isto carcere & inferis in cœlum ad Patrem reducant. Quæ aliæ esse non possunt nisi hæc due

Prima ipsius Christi integra & supra
modū exuberans satisfactio, seu persolutio pro debito
seu peccato seu in iustitia humani generis per passionem
& obedientiam Christi erga substantialem Dei iustitiam
in lege depictam, præstita in isto carcere, Seu est iustitia
prorsus contraria illi iniustitiæ, quæ, ut superius audiui-
mus, cum in istam turrin coniecit, seu creditum con-
trarium illi debito. Secunda causa est substantialis Dei
iusti iudicis mundi iustitia, qua bonis bene, malis uero
male facit, ut decalogus Deum depingit.

Sicut enim antea cum alienum debitum ita one-
rauit, ut eum legalis & substantialis Dei iustitia in car-
cerem miseriarum conijceret, Ita iam contrà quandoqui-
dem ille non solum extremum quadrantem in isto carce-
re & uinculis iacens persoluit, sed etiam multo plus ei
iustitiæ, quàm quantum humanum genus, pro quo ipse
sponderat, debebat, obediendo & patiando, atq; ita
legem exuberantissime implendo, aut potius obruendo
exposuit. Quare summo optimoq; iure substantialis iu-
stitia coacta est eum ex inferis, quo eum antea conie-
cerat, ad Patrem reducere, eumq; ea gloria glorificare,
quàm à principio apud patrem habuit.

Duo ergo hic clare & diserte cernuntur, quæ Chri-
stum ad Patrem reducunt. Alterum iustitia iusti iudi-
cis Dei, Patris, Filij & spiritus S. quæ, quod iustum est
amat & fouet, iniustum uero odit ac detestatur, quæq;
bonis quidem bene, malis uero male facit, imo eis ignis

consumens est, ut in lege sese nobis depinxit. Altera est meritum seu impletio legis, seu satisfactio, seu iustitia Christi, quam obediendo Deo, patiendoque, seu in turri ista iacendo nostri causa prestitit, contraria illi priori debito seu peccato seu iniustitie mundi, quæ Christum antea in hunc carcerem maledicti coniecerat.

Præter hæc duas causas efficientes glorificationis Christi seu eius transitus ad Patrem nullam uideo, nec in scriptura inueniri posse credo. Nam de loco loci annis 3. postea dicam. Atque hoc modo et Christus ostendit Luc. 24. ueram causam, quæ eum ex carcere miseriarum uitæ huius ad patrem reduxit, inquit, O stulti et tardi corde ad credendum omnibus istis, de quibus locuti sunt prophetae. Nonne hæc oportuit pati Christum ET SIC, id est, (per hæc) intrare in gloriam suam?

Iam ergo uideamus quomodo ad nos istæ duæ causæ applicentur, cum in uitam ad Patrem ire uolumus, id est, in reconciliatione et coniunctione cum Patre. Paulus inquit: Conclussit Deus omnes sub peccatum et. Nos ergo omnes iam sumus in turrim iræ Dei et morti proiecti à iustitia essentiali totius diuinitatis in lege depicta, et à nostris peccatis seu iniustitia. Si ergo ex hac turri educi et ad Patrem ascendere in uitam et gloriam uolumus, quod remedium aut quam iustitiam apprehendere nos oportet?

Audimus duas iustitias Christum in cælos exin-

st
ia
ta
ic
ea
a=
o,
o=
ri=
ra=
is,
js,
uit
ria
ue
us,
re.
re.
tis
ge
ex
et
am
in=
eris

feris subuexisse, essentialcm totius diuinitatis iustitiam
et propriam eius iustitiam, quæ est contraria priori illi
iustitiæ, quæ cum in hunc miseriarum et mortis car=
cerem coniecerat. Ad quam ergo illarum iustitiarum
nos confugere debemus? Num ad illam substantialem to=
tus diuinitatis, ut Osiander censet? Atqui illa responde=
re, bone soci, qualem te inuenio, talem te iudico. Vide
nunc Decalogum, ibi mentem uoluntatemq; meam clare
seruis et cognoscis. Si feceris illa ex toto corde et c.
eris iustus et uiues. Ego iustitiam et iustos amo, inu=
iustitiam uero et iniustos odi, detestor, et castigo.

Quid ergo hic faciendum est? Dicendum est
Domine Osiander, tu es sanctus uir, ut tuum nomen te=
batur. Abi saluare tu per illam essentialcm Dei iu=
iustitiam in lege descriptam, præter quam nullam aliam
essentialcm iustitiam habet Deus. Tu haud dubie po=
tes stare coram igne peccatores consumente. Ego mi=
ser peccator audio ex Euangelio, Christum primum in
numeros suos peccata mea accepisse, ob quæ ab illa es=
sentiali iustitia Dei ita sit pressus, ut in profundum car=
ceris mortis et pœnarum coniectus sit. Deinde audio
quod in eo carcere tam large persoluerit pro me ac toto
genere humano, ut capta captiuitate, deleto peccato,
morte, decalogo et inferis, coacta sit Dei iustitia es=
sentialis cum ex isto inferorum carcere, quò eum antea
coniecerat, ad Patrem reducere, idq; mei non sui causa
fecit. Nam ipse pro sua persona cum semper fuerit iu=
stus si =

tissimus, semper potuit ascendere ad Patrem. Sicut ergo
mei causa aliquamdiu fuit iniustus, & eatenus ad Pa-
trem ascendere non potuit, ita etiam contraria iustitia
priori iniustitiæ, qua ante grauabatur, nempe eius satis-
factio seu persolutio, seu legis impletio mea est, mihi
per fidem applicata, me in coelum subuehet. Nam sub-
stantialis Dei iustitia, quæ & in lege est expressa, qualem
me inuenit, sic me iudicat, Si uidet me meis peccatis, me
q; iniustitia deformatum, conijcit me in carcerem ira-
diuine & mortis æternæ. Sin uidet me exornatum Chri-
stimerito, satisfactione seu persolutione seu impletione
legis, quam ille in carcerem pro nobis coniectus ibi præ-
stitit, seu iustitia mei causa præstita, protinus me ex tur-
ri mortis ad uitam traducit. Quare mi D. Osiander
Quæ uis Christum in gloriam Patris reuehere potuit
nempe eius pati, ut paulo antè ex Luca 24. audiui-
eandem & me subuere poterit, nam non sum ipso gra-
uior. Ego enim tantum mea peccata gesso, ille totum
mundi gestauit.

Quare ut iam ad locum Iohannis 16. de quo
hoc scripto agere constituimus reuertamur, Christus
istens in turri debiti, quò propter nostram iniustitiam
erat coniectus, consolatur suos Apostolos in eam senten-
tiam, ut dicat se iturum ad Patrem, & hoc uehementè
expedire eis, quasi diceret: Vos uidetis fratres
propter peccata humani generis, quæ iam porto in
Dei iudicio ita humiliatum & exinanitum, & in pro-

ergo fundam miseriarū turrim coniectum, & imminet adhuc
Pa= maiora mala, ut nec uobis nec mihi succurrere posse ui-
illi deat, Sed estote bono animo, ego mala ista porrumpan
tis= & per istas ipsas misérias & passiones, dum patienter
hiq; & obedienter eas perfero, ueluti per scalam ad Patrem
sub= ascendam, & non mihi hanc scalam parabo, Nam quod
ulem ad meam personam attinet, semper fui iustissimus, semper
nea= potui & possum ascendere, ideo nec mihi proprie iam as-
iræ cendā, sed uobis. Quare cū Spiritus S in mundum uene-
hri= rit, arguet mundum de iustitia. Dicit enim, uos miseri
ione homines Philosophi, Sophistæ, Mahometistæ, Iudæi &c.
ræ= ex uestra humana ratione & sapientia sic sentitis, quod
hac uos uestro libero arbitrio & uestris uiribus ac meritis
der, uestrisq; uirtutibus, uestris meritis congrui & condigni
tuit, iusti & salui esse possitis. Cur ergo Christus coactus est
nus, incarnari, tam multa pati & sic demum resurgere &
ga= ascendere? Cur quæso ille talem scalam eundi ad Patrem
otius fabricauit? Certe sui causa nihil tale eum facere oport-
o in uit. Nam ille semper fuit apud Patrem, potuit sine istis
ex= medijs, quoties uoluit, ascendere & descendere ad Pa-
iam trem, utpote qui unum cum Patre est, Quare hæc scala
ten= est uestra iustitia & uia ad uitam, non ista, quam uos
nter uobis stulte delirantes somniatis. Nam si ex lege iusti-
me tia & salus est, Ergo frustra Christus mortuus est, teste
iusto Paulo. Hoc ergo argumento & hac demonstratione mun-
pro= dum Spiritus Sanctus per suos ministros conuincet &
funa redarguet.

Iam explicato Ioannis loco, tempus est, ut ob-
iectiones

lectiones quasdam Osiandri refutemus. Totum Osiandri argumentum ex hoc loco & alijs in hoc libello citatis tale est. Quicquid est, quod Christum in cœlum ad Patrem perducit, id est eius iustitia, idq; & nostra iustitia est, nosq; eodem perducet. Sed diuinitas Christi ipsum in cœlum perduxit. Quare diuinitas Christi nostra quoq; iustitia erit, nosq; eodem perducet. De Maiore postea dicam, cum locum Ioannis 3. Nemo ascendit in cœlum &c. exposuero.

Iam de Minore, nempe quod Christus tantum uirtute diuinitatis ad patrem uuit. Osiander, ut hanc propositionem probet, iubet diligenter obseruare particulam, Ich, ego uado. Ego, inquit, et nemo alius, illud ego haud dubie proprie diuinitatem significat. Quod conatur probare ex Ioannis 3. Nemo ascendit ad Patrem, nisi ille qui descendit. Quæro ergo iterum D. Osiander, quandoquidē, Ich, Ego solam diuinitatem significat, solaq; diuinitas illum transitum efficit, & humanitatem secum tantum tanquam onus quoddam in cœlū transferretur ergo sic scribitis in illo ipso uestro libello. Zum Vater gehen aber ist nichts anders/ denn nach dem er aller welt sünde auff sich genomē hat das er durch sein leiden vnd sterben genug dafür thue/ vnd durch seine aufferstehung vnd himelfart etc.

Hic audimus ex uestro proprio ore D. primariorum lector, quod pars transitus domini ad patrem, sit eius pars
& ma

et mori, ac per passionem et mortem pro humani ge-
neris peccatis satisfacere. Querimus ergo inquam a vo-
bis, quis hanc partem transitus perficit, num solus Ich, qui
secundum uestram Grammaticam solam diuinitatē signi-
ficat? Negabitis, ut pinor. Nam ille Ich mori non po-
test. Quis ergo percurreret hanc itineris partē, si non Ich
Ego, num uos Jhr aut ille pater.

Hinc ergo uidetis Domine primarie uel uidere
certe potestis si uultis, quod Ich Ego in dicto Ioannis
16. Ego uado ad Patrem, non solam diuinitatem Christi
significet, nec illa sola uel Christum in cœlum hac qui-
dem uice cum ratione officij et ut nobis bo, noesset ad
Patrem iuxta transferat, uel etiam nos sit translatura,
aut nostra iustitia futura.

Iam de Maiore: Quicquid Christum transfert in
cœlū id et nos transferet nostraq; iustitia erit. Respon-
deo. Alia est ratio Christi pro sua persona simpliciter
considerata, quatenus ipse pro se ut uerus Deus ascendit
ut descendit, Alia nostri et etiam Christi, quatenus no-
bis, seu ratione officij Meditatoris transfuit ad Patrem.
De Christo pro se inquit Ioannes, Nemo ascendit in
cœlum, nisi Filius hominis, qui descendit de cœlo, qui iam
est in cœlo. Hic nihil audimus de nobis, sed tantum de
Christo pro se: Sic et Lutherus illum locum explicans,
quem locum Osiander in seipsum Nachtrab citat,
inquit. So ist nuhn die meinung/ das er herab
und hinauff feret/ vnd droben ist/ das ist sein/
vnd

vnd hilfft vns noch nicht / Er hat diese ge-
walt/vnd kans ihme niemand nach thun etc.

Hic clare Lutherum audimus pronunciantem illud
ius, quo Christus pro sua persona semper potuit ascende-
re & descendere, id est, eius diuinam substantialemq; in-
stitiam seu deitatem non proprie ad nos pertinere, An-
enim, Das ist sein/hilfft vns noch nicht / Er
hats gewalt etc. Sed quomodo nos simus transitiui
ad Patrē, & Christus etiam ipse, quatenus nobis pro no-
striq; causa cū nostra peccata portaret seu ratione offi-
cij transiuit, ostendit ibidem Iohan. 3. Christus.

Sicut Moses serpentem in deserto exaltauit, sic
oportet & Filium hominis exaltari, ut omnes, qui cre-
dunt in eum, non percant, sed habeant uitam eternam.
Item oportebat Christum hæc omnia pati & sic inire
in gloriam suam. Item cum exaltatus fuero, trahant om-
nes ad me. Hic clare audimus passionem Christi

ipsi & nobis uiam ad gloriam Patris. Item Lutherus in
dicto supra citato. Aber wenn er also spricht
Ich hab für mich alles / vnd bin droben im
himmel/aber ich wil nicht so allein faren / son-
der die menschen mit mir hinauff ziehen / da-
sonst nicht konten hinauff faren/Das sol al-
so zugehen/das sie sich sollen an mich han-
gen/ Ich wil mich lassen creutzigen vñ auff
erstehen / welche denn an mich glauben/das
ich für sie gestorben bin/dieselbigen ob sie an
ihm

er Krafft nicht in himel können / wil ich sie
noch mit mir ziehen/Also treget er vns/vnd
ngt vns an seinen hals etc.

Hic clarissime audimus Luth. aliud ius seu iusti-
nobis ostendere, per quod nos cum Christo ascenda-
in coelum, quam per quod ipse pro sua persona extra
ctionem mediatoris potest ascendere & descendere,
enim. Das sol also zugehen/ das sie sich
an mich hengen. Quomodo? Respondet,
ich wil mich lassen creuzigen vnd auffers-
hen/welche denn an mich gleuben / das ich
sie gestorben bin etc. dieselben wil ich mit
ziehen/Also treget er vns etc. Hic clare audi-
que uis Christi nos in coelum, teste Luthero, du-
pampe passio Christi. Quero simul ex Luthero &
Osiandro: Quam nam uirtutem, manum, aut (ut ita di-
) partem corporis aut uestis Christi apprehendere
eam, & qua parte eum tenere, Wo sol ich mich
ihn hengen / ut me quoq; secum in coelum gestet?
Respondet Lutherus Crede, quod pro te passus sit. At
Osiander quid apprehendendum dicit? Substantialem
iustitiam totius diuinitatis. Vide quam bene concordent
se Luth: & Osiander, & nondum pudet bonum O-
siandrum dictum hoc tanquam uehementer pro se faci-
tare, cum ex diametro cum eo pugnet. Diserte enim
arat illam iustitiam, qua Christus pro se semper po-
ascendere & descendere, quæq; ad nos non [pertineat
(Quod

(Quod ius & iustitia alia esse non potest, nisi essentialis eius iustitia) ab ea ratione, qua nos secum in celum transfert. Hanc dicit esse talem, ut oporteat ipsam pati, nosq; eius passionem tanquam manum dextram, quae nos secum trahat, apprehendere.

Hoc scriptum Osiandri ferme eundem habet sensum cum illo eius argumento, quod plurimum ubiq; inuenietur. Solius Dei est uiuificare. Igitur & iustificare. Ad quod respondi in confutatione Confessionis in hanc sententiam. Quod sit quidem, teste scriptura, solius Dei uiuificare & mortificare, iustificare seu absolueret seu remittere peccata, damnare & ulcisci, Ipse enim est iudex mundi.

Verum sicut nos peccando seu iniustitia causam damnationi, uindictae, & mortificationi damus, sic etiam nostrum fuisset Deo exactissime obediendo, seu iustitiam dare causam remissi. peccatorum seu iustificationis. Hoc autem cum nos facere non potuerimus, nec adhuc possumus, uenit Filius Dei, qui id pro nobis abundantissime fecit, obediendo patri & patiundo. Atq; haec est nostra iustitia, qua Deo placemus, & ob quam ille nos saluat, non illa substantialis Dei, quae & in lege expressa est, quaq; bonis bene, malis uero male facit.

Haecenus, ut opinor, satis respondi ad libellum Osiandri de dicto Ioan. 16. Spiritus arguet mundum de peccato, quia uado ad Patrem Nam quae praeterca dicta ibi sunt, aut sunt infirma, aut etiam propalam impia. Infirmas

forma & uana sunt hæc, Quòd exponens dictum Christi
Matth. 5. Nisi abundauerit iustitia uestra plusquam Pha-
riseorum etc. negat ullam iustitiam abundare, seu, ut in
Germanico uersum est, meliorem esse, quàm scribarum
& Phariseorum præter substantialem Dei, Sed non pro-
bat. Quanquam hoc etiam prorsus impium sit, quòd
negat iustitiam Christi hìc in terris præstitam aut aliorum
esse meliorem, quàm sit Pharisaica. Infirmitas
illud est & nulla ratione munitum, quòd ex unico
uero Christi, Arguet de IVSTITIA, ipse audeat facere
alio, nempe Primum remissionem peccatorum, deinde iu-
sticiam.

Item illud, quod dicit in extrema die per nullum
angelum trahendos nos in cælum esse, sed per solam sub-
stantiam diuinam. Vnde quæso ci id constat? Num eius
serapim ei dixit? Percontetur quæso eundem etiam ex
qua materia fuit currus Eliæ? non opinor dicet fuisse
ex substantiali Dei iustitia, nam ille currus erat extra
terrenus. Cum modo uoluntas & præceptum Dei adierit,
ascendant ad eum pij, protinus satis equorum, curru-
um, alarum & scalarum, per quas ascendant, habe-
bunt.

Impium uero propalam, ut alia taceam, hoc est,
quod dicit Christi diuinitatem fuisse in cælo, humani-
tatem uero in terra (& intelligit de locorum distan-
tia) tunc cum Christus dixit. Nemo ascendit in cælum,
nisi Filius hominis, qui descendit de cælo, qui iam est in
B cælo.

celo &c. Nam si hoc non est distrahere naturas Christi, quid ergo obsecro est distrahere naturas?

Ceterum ipsum Osiandri scriptum, Nachtraben, etsi relinquo illi confutandum, contra quem scriptum est quicumque demum is est, tamen quoniam quædam attigit ad hoc prius meum scriptum spectantia, ideo & ego pauca quædam respondebo.

Primum illud falsum est, quod sicut in sacris literis pro libitu fingit tropos in propriè simplicissimeque dictis, & contra proprietatem in tropicis locutionibus, Rom. 10. Iustitia fidei est ei persona loquens &c. & Lutherum dicit tropicè loqui, cum supra dictum loannis, Spiritus arguet mundum de iustitia, quia uado ad patrem, urget transitum Christi ad Patrem, id est, passionem, mortem & resurrectionem esse nostram iustitiam.

Sed temere ac falso cauillari Osiandrum dicitur. Luth. inde apparet. quod cum in pluribus scriptis tam diligenter et prolixè hoc inculcet, nusquam tamen uel uerbo co uerbulo ostendit, se sic sentire, ut Osiander eum interpretatur. Certe id moris est sanis hominibus, ne dum bene literatis, ut, quæ tropicè dixerunt, ea in prolixa tractatione propriè etiam proponant, ut intelligi possint, nec occasionem errandi dent simplicibus. Satis profecto magna uel potius ingens improprietas est ponere factum temporarium pro substantia æterna Dei. Et merito talis tropus Doctori pio horrorem incutere possit, ut cogitaret se eo non docere, sed seducere miseram animam.

Secundo illud planè contra conscientiam facit
Osiander, quòd conatur persuadere imperitioribus, esse
duas substantiales Dei iustitias, & Lutherum etiam duas
facere, alteram legalem, qua & ipse iustus est, & quod
iustum est, amat & fouet, contrarium uero odit & de-
testatur, quaq; bonus bene, malis uero male facit. Alteram
uero quam ipse appellat probitatem Dei.

Sed sicut non sunt duæ substantiæ Dei, sic non
sunt duæ eius substantiales iustitiæ inter se differentes.
Sicut nullus est alius Deus præterquàm iste, qui se in De-
calogo sic depingit, Ego Dominus sum Deus tuus, Deus
zelans, uisitans iniquitatem Patrum super filios usq; in
tertiam & quartam generationem super odio habentes
nos, & faciens misericordiam in multa millia diligentibus
nos, & custodientibus præcepta mea, Sic & non est alia
substantialis iustitia. Osiander clare dicit iustitiam, qua
deus nos sentit iustificari, esse substantialem Dei iustitiam
esse substantiam, & esse ipsum Deum, idem concedit &
de illa legali, quòd scilicet sit substantia Dei & ipse De-
us. Et simul contendit istas duas iustitias substantiales,
seu substantias plurimum inter se differre. Ergo necesse
est, ut constituat duas substantias Dei & planè duos
Deos.

Nec uerum est, quòd Lutherus unquam duas sub-
stantiales iustitias Dei asseruerit, imò diserte in Postilla
maiori super primam Dominicam Aduentus unicam dicit
esse substantialem iustitiam, quæ sit legalis. Illa uero,

qua nos iustificamur, dicit, esse opus Dei effusum extra
Deū in Christo, id est, esse Christi meritum & gratiam.
Hec enim uerba eius sunt, **Merck** dieses stücklein
mit vleis / das / wo du in der schrift findest
das wörtlein Gottes gerechtigkeit / das du das
selbige ja nicht von der selbweisen innewer-
lichen gerechtigkeit Gottes verstehest / wie die
Papisten / auch viel heiliger Veter geirret ha-
ben etc. Hinc manifeste uel semisatius homo depre-
hendere potest, primum Lutherum sensisse, esse tantum
unam substantialem & internam Dei iustitiam. Deinde
ea nos nequaquam iustificari, Inquit enim, quod iusti-
tia, qua iustificamur, **Heist** die ausgegossene gna-
de vnd Barmherzigkeit durch Christum in
vns / dauon wir für ihm frum vnd gerecht
werden geacht. Nec significat hic ausgegossen
idem quod reuelatum, ut Osiander sophisticè fingit.
Nam & legalis sic esset ausgegossen / Cum & illa
sit reuelata, Sed significat esse opus Dei extra eius sub-
stantiam.

Cur ergo (dicit Osiander) appellatur Dei iusti-
tia, si non est eius substantia, sed quiddam extra ipsum?
Respondet Luth. Darumb das nicht wir / sonder
Gott sie wircket in vns mit gnaden / gleich
wie auch Gottes werck / Gottes weisheit
Gottes stercke / Gottes wort / Gottes mund
heist / das er in vns wircket vnd redet. Hic cla-
rissime

riissime ostendit Lutherus se sentire iustitiam, qua iustifi-
camur, esse non substantiam Dei, sed opus seu effectum Dei.

Tertio quod uarias opiniones de iustitia esse apud
nos fingit, ut sic Christi ecclesiam contamineat & apud
impios traducat, ad id respondi in consutatione.

Quarto, citat dictum quoddam ex Postilla Luth.
ex Euangelio festi S. Petri & Pauli, in quo Lutherus
dicit se edificatum uel fundatum esse super Dei iustitia-
m, quæ est Deus ipse &c. Calumniatur nos Osiander,
quod arripiamus alicubi unam aut alteram uoculam,
namq; urgemus pro nostra sententia, cum alioqui om-
nia Lutheri dicta & scripta cum ipso sentiant. Verum
contrarium est uerum. Nam nullum dictum Lutheri
proferre potest Osiander, quod uel mediocriter uideatur
facere pro eius errore tuendo, præter hoc unicū. Quod
tamen ipsum, si recte perpendatur, neq; contra nos pug-
nat, neq; ipsum tuetur. Nam nos nequaquam reijcimus
substantialem Dei iustitiam, ut nos Osiander calumnia-
tur, sicut ipsum Deum non reijcimus.

Dicimus enim, quod, postquam per meritum Chri-
sti (qui legem pro nobis abundantissime impleuit, ius-
titiaq; Dei satisfecit) Deo eiusq; substantiali & legali
iustitiæ reconciliati sumus, tum super eam fundati su-
mus, possumus ei dicere, tu dicis, quod qui fecerit ea ui-
uet in eis. En ego habeo hic plenissimam impletionem
omnium tuorum mandatorum, non à me, sed à Christo
prestitam, mihiq; per fidem applicatam, Quare debes
B 3 plans

planè mihi uitam & omne tuum patrocinium, atq; idcirco
me confundi est impossibile. Quanto dicit Christi transi-
tum ad Patrem esse actionem. Actiones autem & pas-
siones non esse iustitiam. Quare transitum Christi non
posse esse nostram iustitiam.

Dignum sanè est tanto Theologo sic ex huma-
ratione argumentari, Actiones & passionis non sunt ius-
titia. Ergo falsa est scriptura, quæ dicit nos iustificari
passione & sanguine Christi. Atqui audiuit ex scriptu-
ra Deo uisum esse per stultitiam saluos facere credentes.
Quid ergo si libuisset & eidem actiones & passionis pro
habitibus, uirtutibus & iustitia habere?

Certe scriptura dicit, quòd unicum factum Pinea-
qui confodit principem quendam scortantem cum Na-
dianitide, sit ei imputatum ad iustitiam. Item in Deute-
ronomio affirmat Deus iustitiam fore ei, qui pignus ne-
cessarium pauperi debitori mature restituerit. Ergo ni-
hil noui est Deo actiones pro iustitia accipere. Quan-
quam in confutatione prolixè ostendi scripturam action-
es, corde & externo opere constanter factas appellari
iustitiam.

Sed contra hominem tam sapientem fortassis, præ-
stiterit aliquid ex humanæ prudentiæ uitæq; rationibus
depromere. Nonne nos etiam ipsa communis uitæ con-
suetudo, iure, iustitiæq; in hac parte nequaquam carens,
docet actionem passionemq; pro iustitia haberi aliquando
solere? Subditus, cuiuscunq; demum ordinis, si seruat legem

ges ac præcepta sue politiæ, suiq; gubernatoris, iustus
habetur. Quod si facit contra leges præscriptas, ut si
iuratur aut quippiam aliud uetitum patrat, habetur in-
iustus. Rursus si, cum patrauit scelus aliquod, iniustusq;
habetur, debitas præscriptasq; poenas legibus ac iudici-
integre persoluat, nonne iustus denuo esse iudicatur?
Nonne leges ac iudex eius satisfactione contentæ, tan-
quam iustum, missum eum facere coguntur? Quare
vulgo etiam de tali ritè punito dicitur, *Er hats be-
geurdet / er hats gebüßet / er ist gerecht fertige*
wordé / es ist ihm sein recht geschehen. Et is om-
nis sensus ac mens est iudicis & legum, ut illa poena
admissam iniustitiam corrigat, & rem (ut Aristoteles
Ethicorum V. per quantitates excedentes & diminutas
ad ratam magnitudinem perducendas declarat) perdu-
cat ad eam æquabilitatem iustitiæq; quam debita Sym-
metria seu ius flagitat. Atq; huc pertinet regula, leges
flagitare uel obedientiam uel poenas.

Hanc restituendæ, amissæ, perditæq; iustitiæ ratio-
nem, etiam Deus ipse non tantum per suum ministrum
Magistratû, quem ideo accinxit gladio, seruat, sed etiam
in suis spiritualibus, immediatisq; iudicijs. Ac sanè si
damnati integre poenas exoluere possent, quantas eorum
peccata iniustitiæq; Dei, flagitant, iusti plane essent. Nunc
quia nunquam poenis suis possunt læsæ Dei iustitiæ satis-
facere, ideo semper in poenis hærent.

Hinc opinor posse animaduvertere quemuis, etiam

imperitum, leges, Magistratus & Deum ipsum actiones
& passiones pro iustitia habere solere. Cum ergo ita se
res habent, quid obsecro erroris in se haberet, si dicerem
mus Christi humiliactiones & exinanitiones, id est, obedi-
entiam & passiones tam preciosas fuisse & tantopere
aut etiam plus diuinæ iustitiæ satisfecisse, quàm si nulla
inquam peccata nullaq; iniustitia in mundo fuisset: Sed
hactenus sola mera ac perfectissima iustitia regnasset:
Eamq; uel iustitiam uel quiddam iustitiæ æquiualem
coram Deo credentibus iustitiæ loco esse reputariq;:

Hic sto, huic fundamento innitor, scio Deum esse
iustū, benefacere illis qui legi, uoluntati seu iustitiæ eius
exacte satisfaciunt. Quare cum ego exactissimam Chris-
ti satisfactionem mihi donatam habeam, scio eius iusti-
tiam & ipsum Deum mihi suum fauorem & uitam æ-
ternam largiturum. Deus enim tam non potest negligere
suam iustitiam aut abijcere, quàm seipsum abijcere negli-
gereq; non potest. Quare non confundar.

Sed non hæc est illa iustitia, qua, ob quam, & per
quam, cum sumus iniusti, filij iræ & mortis, reputamur
coram Deo iusti, ciq; grati & acceptissimi. Ea uero, tes-
te scriptura, nulla alia est, quàm impletio legis à nobis
debita, sed à Christo patiendo & obediendo plenissime
præstita, nobisq; per fidem applicata. Quare ne hoc qui-
dem dictum Lutheri uel Osiandrum tuetur, uel nos op-
pugnat, sicut nec alia eiusdem. Imo potius infinita in-
ueniuntur diserte cū Osiandro pugnantia, communemq;
sententiam asserentia.

Deniq;

Deniq; illud non tam falsum, quàm impudentissime
ab Osiandro confictū est, quòd Lutherus in libro de tri-
plici iustitia asserat iustitiam, qua coram Deo iustificamur,
esse substantialem Dei iustitiam. Cum ibi ne syl-
labam quidem de substantia Dei ponat, sed dicit illam
iustitiam esse essentialē, Non cessat, inquit, sicut actualis,
que uerba Osiander maliciose omisit, cum hunc textum
in confessione citaret. Quibus uerbis clare indicat Luth.
se appellare iustitiam, qua iustificamur, ideo essentialē,
quia scilicet sit quiddam permanens, persistens, *Ein-
ding das da ein bestant hat. Denn vnser e-
ctualis iustitia nach Lutheri meinung/ist nicht
essentialis, hat keinen bestand/denn wir fallen
sieben mal in einem tage / Gott aber der vn-
s umb Christi willen angenommen hat / lieber
vn bestendiglich / das ist eigentlich Luther-
meinung.*

Quare peccat Osiander contra conscientiam, cum
affirmat Lutherū, ibi docere iustitiam, qua coram Deo
iustificamur, esse substantiam Dei, ut p-xolixius hoc eius
sophisma in confutatione confessionis refutaui. Sed talibus
argumentis uel potius Sycophanticis præstigijs Osiander
in perniciosum errorē tractur, iuxta uulgare prouerbiū,
septem mendacia ad unum tuendum sunt ne-
cessaria. Dominus Iesus, qui uenit ut destruat
opera Diaboli, perdat linguas dolosas,
que in religione cum primis in-
gentiū maloriū causa sunt.

Ve-

VERVM ET

PROPRIVM DISCRIMEN SENTENTIAE Osiandri & nostrarum Ecclesiarum de iustificatione.

VT CLARIVS CERNI DISCRIMEN possit doctrinae ecclesiarum nostrarum & Osiandri de iustificatione, obseruabunt pñ controuersiam præcipue esse de causa materiali nostrae iustitiae, uidelicet, quænam fiat illa res, qua ceu uestiti & ornati, proprie simus iusti & accepti coram Deo. Osiander disputat eam rem esse iustitiam Dei essentialem, Parris, Filij, & Spiritus sancti. Nos contra adserimus ex scriptura, rem nostrae iustitiae iam esse solius Christi, Dei & hominis meritum, seu totam obedientiam, qua legi ipse satisfecit.

Est etiam disceptatio de causa formali iustificationis, hoc est, quomodo Christi beneficium seu iusticia in hac uita nobis applicetur: Hic conuenit utrisq; primum, quod applicatio hæc non fiat, nisi sola fide: Verum tamen in eo rursus dissidet a nobis Osiander, quod sicut, diuinitas Christi suam essentialem

rialem iustitiam humanitati suæ communi-
cat, sic porro & nobis, quandoquidem &
diuinitas & humanitas Christi in nobis in-
habitat, nosq; re uera membra eius, os de-
esse, & caro de carne sumus, ferme physice
per quandam sympathiā communicet. Nos
vero dicimus, Christi hominis & Dei meri-
tum, iusticiam seu impletionem legis extra
nos esse, & nobis mera imputatione attribui.
Etsi imputationem hanc illico comitetur &
regeneratio per spiritum sanctum in nobis
inhabitantem.

Deniq; & in eo est nobis certamen, quod
Osiander facit quandam ferme perfectam re-
generationem hominis, nos tantum pri-
mirias spiritus, non decimas, incho-
ationem nouæ & æternæ uitæ, non
consummationem, esse
credimus.

MAGDEBURGI EXCVDEBAT
Christianus Rhodius.

